

sen (V), Eigil Nielsen (CD), Johan Nielsen (S), Overgaard Nielsen (RV), Ninn-Hansen (KF), Ib Nørlund (DKP), Kjeld Olesen (S), Aase Olesen (RV), Aksel Pedersen (V), Inger Stilling Pedersen (KrF), Lena Pedersen (CD), Thorkild Pedersen (CD), Buchart Petersen (S), Ingomar Petersen (RV), K. Helveg Petersen (RV), Grethe Philip (RV), Henning Philipsen (SF), Prehn (CD), Raunkjær (V), Hanne Reintoft (DKP), Rosing (GrønL.), Schlüter (KF), Jes Schmidt (CD), Palle Simonsen (KF), Skytte (RV), Stetter (KF), Stinus (RV), Ebba Strange (SF), Søgaard (S), Tastesen (S), Hans Toft (KF), H. C. Toft (KF), Tønnesen (CD) og Ømann (SF).

Nej:

Ib Andersen (FP), Svend Andersen (Roskilde a.) (FP), Arentoft (FP), Bach (FP), Bay (FP), Hans Bjerregaard (FP), Bodart (FP), Dohrmann (FP), Erlendsson (FP), Flygaard (DR), Gede (FP), Gerstrøm (FP), Glensgård (FP), Glistrup (FP), Halvgaard (FP), Holten (FP), Ipsen (FP), Kirsten Jacobsen (FP), Ove Jensen (FP), Kaj Larsen (FP), Lindholt (FP), Børge Pedersen (FP), Poulsgaard (FP), Tillisch (FP), Træff (FP), Voigt (FP) og Poul Westergaard (DR).

Stemmer ikke:

Vestergaard Eriksen (FU).

Fraværende:

Albertsen (S), Nyboe Andersen (V), Brusvang (CD), Birgit Busk (U), Haunstrup Clemmensen (KF), Lysholt Hansen (S), Per Hækkerup (S), Erhard Jakobsen (CD), Knud Jespersen (DKP), Lars Emil Johansen (GrønL.), Anker Jørgensen (S), Kampmann (S), Ingolf Knudsen (CD), Morten Lange (SF), Maigaard (SF), Lone Nielsen (S), Nyborg (FP), Ivar Nørgaard (S), Patursson (Færø.), Gert Petersen (SF), Winnie Russell (S) og Grete Westergaard (SF).

Formanden:

Der vil nu blive givet justitsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov af 31. maj 1968 om universiteternes udbygning.

(Lovforslag nr. 35. Fremsat 17/10 74).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov af 29. april 1970 om udbygning af Odense universitetscenter.

(Lovforslag nr. 36. Fremsat 17/10 74).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Søgaard (S):

Den første af de sager, vi her behandler, er jo en sag, som måske nok kunne give anledning til mange bemærkninger, men jeg skal indskrænke mig til at sige, at den udvikling, der er sket omkring universiteternes udbygning, klart og tydeligt viser, at den form for rammelov, som vi har for samtlige universiteters og universitetscentres udvikling, ikke rigtig passer ind i det system, som vi kommer til at stå over for. Vi er enige med ministeren i at ophæve dette system og gå over til en egentlig forslagsform med hensyn til de enkelte universitetsområder.

Det, som man måske kunne føje til, var, at vi må bede ministeren om at, jeg havde nær sagt presse planlægningsrådet, således at det i rimelig tid aflægger den beretning, som gør, at man kan komme videre med udviklingen på hele dette område.

Den næste sag, som behandles samtidig, nemlig Odense universitetscenter, hænger meget nøje sammen med den første. Vi er enige med ministeren i, at vi også her må af-

[Sogaard.]

vente, hvad planlægningsrådet siger, men jeg vil som sagt bede ministeren om at tilskynde planlægningsrådet til at komme med en indstilling, Jeg ved ikke, om ministeren her kan give et positivt svar på, om den kommer så betids, at i hvert fald udbygningen af Odense universitetscenter kan fortsætte uden at skulle lide afbræk på nogen som helst måde til skade for de studerende ved dette center.

Træff (FP):

Vi gjorde rede for vore synspunkter i den store undervisningsdebat, vi havde den 25. april i år, og der er ikke meget, der er ændret siden da.

Vi kan selvfølgelig helt tilslutte os lovforslaget, som går ud på at ophæve denne rammelov, idet det må være klart for alle, at man skal vide, hvad man vil putte ind i lokalerne, før man laver dem. Vi vil selv på et senere tidspunkt komme frem med forskellige lovforslag vedrørende den højere uddannelse. Vi regner med, som vi har sagt flere gange før, at den kapacitet, vi har nu, vil være tilstrækkelig, således at vi ikke i de næste 10 år behøver at foretage noget nyt universitetsbyggeri.

Brøndlund Nielsen (V):

Venstre kan give tilslutning til de to foreliggende lovforslag. Jeg vil gerne rose ministeren for to forhold. Det ene er, at med lovforslaget om ophævelse af loven om universiteternes udbygning lægges der op til at give folketinget en mere direkte og umiddelbar indflydelse, sådan som det også har været tilfældet ved et par enkelte lovforslag vedrørende dette område, men der er altså her tale om, at ministeren fralægger sig en bred lov, som giver en række bemyndigelser og muligheder, og i stedet for får folketinget lejlighed til en mere detaljeret indflydelse i enkeltheder. Det synes jeg er noget vi må være tilfredse med og sige tak for her i tinget.

Den anden ting, som begge lovforslag er udtryk for, og som jeg også synes der er grund til at anerkende, er, at de er led i den stramning af styringen af de videregående uddannelser, der vil blive tale om. Det er jo sådan, at på baggrund af den debat, der allerede har været nævnt, og på baggrund af

megen aktivitet fra ministeren og ministeriets side, lægges der jo op til en bedre og mere effektiv styring af den videregående uddannelse, og det er disse to lovforslag udtryk for.

Venstre kan altså give tilslutning.

Helge Larsen (RV):

Jeg kan på den radikale gruppes vegne give tilslutning til disse to lovforslag.

Da de gennemførtes i 1968 og 1970, var der tilsigtet en samtidig revision af dem i 1974-75. Det har ikke kunnet lade sig gøre på grund af, at man ikke har den endelige planlægning for de videregående uddannelser færdig. Jeg håber, at det må kunne nås til året 1975-76, og er enig i de betragtninger, som ligger bag, at man med den planlægning, som var forberedt af planlægningsrådet og det centrale uddannelsesråd, i de kommende år skulle kunne tilrettelægge en planlægning, der omfatter samtlige videregående uddannelser, altså ikke blot universiteterne.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslagene.

Bendix (KF):

Jeg skal også fatte mig i megen korthed i forbindelse med disse to lovforslag.

Hvad angår forslaget om ændring af lov om udbygning af Odense universitetscenter, kan jeg uden yderligere bemærkninger give tilslutning til forslaget.

Jeg kan ikke helt så uforbeholdent tilslutte mig det andet forslag om ophævelse af § 3 i lov om universiteternes udbygning. Jeg føler, at dette lovforslag er kommet lige tidligt nok. Vi står i en situation, hvor meget vedrørende den højere og videregående uddannelse er i støbeskeen. Vi er i folketingets undervisningsudvalg langt inde i en diskussion af planlægningen, styringen og budgetteringen i forbindelse med den højere og videregående uddannelse. Det fremgår bl. a. også af den beretning, folketingets undervisningsudvalg afgav den 17. september 1974 — og jeg tillader mig at citere fra beretningen:

„Som det sidste trin i udvalgets arbejde med spørgsmålet om planlægning af de videregående uddannelser vil endelig følge drøftelse af retningslinjer og tidsfrister for udarbejdelse af en plan for institutionsud-

[Bendix.]

bygningen inden for den samlede kapacitetsramme frem til begyndelsen af 1980'erne."

Først når vi er lidt længere fremme i den diskussion, som dér antydes, eller mere end antydes — det fastslås, at vi skal have denne diskussion som et sidste led i en diskussion om de højere og videregående uddannelser — er tiden inde til at tage stilling til, om vi skal ophæve det budgetterings- og styringssystem, der ligger i den pågældende lovs § 3. Det er ikke givet, at folketingets styrimsmæssigt set står bedre ved ophævelsen af § 3. Ved at ophæve § 3 går vi over til et bevillingssystem, hvor vi tager hver eneste institutions bevillinger for sig uden nogen form for garanti for et samlet overblik og en samlet ramme, som vi kan overskue i forhold til en lang række andre prioriteringsopgaver.

Med disse bemærkninger siger jeg ikke, at jeg på forhånd vil sige nej til dette lovforslag, jeg siger ikke på forhånd nej til at ophæve § 3, men jeg mener, at ministeren for tidligt har fremsat dette lovforslag. Vi er ikke langt nok fremme i denne proces, vi er ikke langt nok fremme i denne diskussion, og derfor vil jeg forbeholde mig min og mit partis stilling til dette lovforslag, indtil vi er nået noget længere frem i den drøftelse, hvor tidsplanen for den skitseres, i den beretning, folketingets undervisningsudvalg afgav den 17. september.

Lena Pedersen (CD):

Jeg kan blot kort meddele, at centrumdemokraterne anbefaler lovforslagene.

Kristine Heltberg (SF):

Med hensyn til lovforslaget angående Odense universitetscenter vil jeg i og for sig ikke kunne have noget særligt at indvende imod den udskydelse, der foreslås i det foreliggende lovforslag. Det eneste, jeg må advare imod, er, at man udskyder udbygningen og den fortsatte overflytning f. eks. af humaniora Ad Kalendas Græcas, som man vel må sige i denne forbindelse. Det vil være meget uheldigt, hvis man i og for sig bag ved et fornuftigt flytningsforslag skjuler nogle lumske besparelsesplaner, som kan føre os ud i det, vi havde efter 1930'ernes og 1940'ernes ulykkelige udvikling på den højere uddannelses område.

Men hvad angår det næste lovforslag, forslaget om universiteternes almindelige udbygning, vil jeg mene, at selve den tanke at foretage den bedst mulige planlægning må være i enhver tilhænger af planlægningsinteresse. Vi kan derfor tilslutte os selve den grundlæggende tanke, der ligger bagved, at man planlægger meget grundigt, før man giver sig til at foretage de detaljerede vurderinger. Sådan har jeg læst lovforslaget, og det undrer mig lidt, at hr. Bendix egentlig har fået det modsatte ud af det. Jeg håber, det er mig, der har læst rigtigt. I øvrigt kan jeg måske gøre hr. Bendix opmærksom på, at lovforslaget som helhed jo gælder til 1976; det er kun § 3, der er tale om, og det kan måske forklare noget af den misforståelse, der er i sagen.

Chr. Christensen (KrF):

Som begrundelse for at ophæve § 3 er i forslaget om ændring af lov af 31. maj 1968 om universiteternes udbygning anført, at behandlingen af redegørelsen om helhedsplanlægningen af de videregående uddannelser ikke er færdigbehandlet, og som følge deraf foreligger der ikke nogen opgørelser af investeringsbehovet. Det er desuden i bemærkningerne anført, at en rammelov tilsyneladende har tvivlsom praktisk værdi. Man skal jo alligevel ind over bevillingslovene. Det er desuden anført, at man heller ikke har haft muligheder for at anvende de midler, der var givet bemyndigelse til ifølge loven.

Konklusionen bliver efter de indvundne erfaringer, at man gør klogt i at undlade at fastsætte en samlet beløbsramme. Vi er enige i denne konklusion, og som følge deraf kan vi anbefale dette lovforslag.

I forslaget om ændring af lov af 29. april 1970 om udbygning af Odense universitetscenter er også anført den begrundelse, at man endnu ikke har fået denne helhedsplanlægning debatteret grundigt igennem, og man har desuden anført, hvad vi finder meget positivt, at det jo må ses i sammenhæng med udviklingsplanerne for de øvrige videregående uddannelser i landet. Vi er enige i denne betragtning, og derfor finder vi, at vi må have denne debat og denne behandling af hele planlægningen gennemført, før vi kan gå til anden etape.

Derfor kan vi også støtte dette lovforslag.

Kaj Hansen (DKP):

De to lovforslag, vi her behandler, om universiteternes udbygning, kan tilsyneladende se meget uskyldige ud, men når vi i forvejen kender regeringens særlige taktik med at udskyde problemerne, så ser vi faktisk, at denne linje også går igennem de to lovforslag her.

Man siger, at en rammelov har vist sig ikke at have så store fordele, som man måske havde regnet med. Det kan nu være meget fornuftigt med en rammelov, men det afgørende i disse to lovforslag er, at man, idet man siger, at helhedsplanlægningen for perioden 1974-75 frem til 1987 ikke er tilendebragt, siger, at så skal man udskyde spørgsmålet til folketingssamlingen 1976-77. Det forekommer meget ejendommeligt. Vi har lige taget hul på en folketingssamling, og der kan i virkeligheden blive tale om at udskyde det her i et par år. Jeg vil mene, at det, der må være undervisningsministerens opgave, faktisk var at komme op på mærkerne og se at få denne undersøgelse tilvejebragt, således at det er muligt at tage stilling til en helhedsplanlægning også i denne folketingssamling. Det gælder ikke mindst udbygningen af Odense universitetscenter. Alle her siger, at de er tilhængere af planlægning, og det er mit parti også, men det er da en dårlig planlægning at udskyde problemerne. En virkelig planlægning angriber netop problemerne i så god tid, at de kan blive drøftet på en forsvarlig måde, inden de skal løses.

Derfor vil jeg meget kraftigt opfordre ministeren til, at hun nu mindre energisk gik ind i indoktrineringsdebatten og mere energisk kastede sig over disse problemer. Så skulle der også være mulighed for i denne folketingssamling at tage stilling til udbygningen af universiteterne fremover. Derfor kan vi ikke medvirke til at udskyde problemerne.

Flygaard (DR):

Fra retsforbundets side ser vi velvilligt på de to foreliggende lovforslag. Vi har noteret os, at helhedsplanlægningsarbejdet endnu ikke er tilendebragt, men hvad der nok betyder mere for os i denne forbindelse, er, at vi egentlig ikke er særlig store tilhængere af en rammelovgivning. Vi er i høj grad tilhængere af, at man tager stilling i det en-

kelte tilfælde og dermed giver en direkte bevilling.

Jeg vil også gerne i denne forbindelse pege på, at man jo ikke på forhånd kan vide, hvordan et lands økonomi er i det enkelte år. Derfor synes vi også, at det ud fra dette synspunkt er en fordel, hvis det er således, at man giver det ved direkte bevillinger i det omfang, man skønner man har råd til det, og ikke binder sig ved en rammelovgivning, der kan komme til at omfatte en betydelig årrække.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige de to lovforslag en velvillig behandling.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Må jeg have lov at sige tak for den udbredte tilslutning, der var. Bortset fra det kommunistiske parti og det enkelte forbehold, der var fra konservativ side, var alle enige i lovforslagene, og det glæder mig meget, for jeg mener ganske simpelt, at tiden, som der også står i bemærkningerne, er løbet fra den rammelovgivning, vi har haft.

Jeg vil blot knytte nogle få bemærkninger til det. Jeg vil sige til hr. Søgaard, og fru Kristine Heltberg var også inde på det, at når det drejer sig om Odense universitetscenter, så ligger der altså ikke noget i dette lovforslag, der skulle bevirke, at man skulle trække noget ud i Odense, at man skulle forhindre noget. Det er af rent praktiske grunde, vi er nødt til at slette denne paragraf. Vi er fuldt ud opmærksom på, at vi naturligvis også efter dette skal fortsætte med anden etape i Odense.

Må jeg blot til hr. Kaj Hansen sige, at når det nu bliver sagt, at rammelove kan være gode, og vi siger, der er ikke så store fordele i det, ja, så skal jeg blot tilføje, at det jo netop har vist sig i de år, der er gået, at den rammelov, vi har haft at leve med, ikke er god. Netop derfor må vi ud af det, og som det også fra flere andre ordføreres side er blevet sagt, må det være rimeligt, at man tager hver del for sig, og at man også har helhedsindtrykket klart.

Må jeg så blot slutte af med at sige, at naturligvis vil vi gøre alt, hvad vi kan, for at afslutte debatten på baggrund af redegørelsen om helhedsplanlægningen for de videregående uddannelser. Vi er jo faktisk — det kan vi vist godt sige — midt inde i denne debat, og jeg tror også, at hr. Bendix vil

[Undervisningsministeren.]

give mig ret i, at når først vi kommer læn- gere ind i den, så er der måske nogle af de problemer, som blev rejst, der er klaret op. Jeg mener, det er meget vigtigt, at vi får denne debat ført til ende, før vi tager videre skridt.

Kaj Hansen (DKP):

For det første mener jeg, at det må være en ministers opgave at sørge for, at en rammelov bliver udfyldt efter de præmisser, der er lagt for rammeloven.

Så vil jeg gerne spørge undervisningsmini- steren, som jo er bekendt med, at denne fol- ketingssamling løber til 30. september 1975: hvad er det, der forhindrer, at dette planlæg- ningsarbejde gennemføres og fremlægges i folketinget inden den 30. september næste år?

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Der er det ene til hinder, at vi skal have denne redegørelse, den debat, vi er i gang med, ført til ende, og vi skal vide, hvor vi står, og når vi når så langt frem, så er vi kommet for langt frem.

(Kort bemærkning).

Kaj Hansen (DKP):

Hvis nu ministeren snakkede lidt mindre og handlede noget mere, så var der håb om, at det også kunne klares i denne samling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behand- ling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør ind- sigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ænd- ring af lov om fritidsundervisning m.v.

(Lovforslag nr. 34. Fremsat 17/10 74).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Orla Møller (S):

Regeringen har lovet et forslag om egent- lig revision af lov om fritidsundervisning engang senere i denne folketingssamling. Alligevel har ministeren fundet det nødven- digt at tage et par detaljer ud af lov om fritidsundervisning til behandling nu. Det kan der måske være nogen rimelighed i, men jeg tror nok, at mit første principielle standpunkt må udtrykkes sådan, at det havde været fortrinligt, om vi sammen med behandlingen af de to hovedsynspunkter, der lægges på bordet i dag, også havde haft lejlighed til at gennemgå alle hovedsyns- punkterne i vores fritidslovgivning.

De to hovedsynspunkter er kort og godt, at der skal være yderligere elevbetaling for deltagelse i aftenskoleundervisningen. Der er ingen i denne sal, der er i tvivl om social- demokratiets standpunkt til dette lovforslag. Da VKR-regeringen i sin tid gennemførte noget lignende, ændrede vi det, da vor parti fik regeringsmagten i 1971. Vi har stadig væk den holdning, at det vil være forkert, ja, nærmest katastrofalt, for det arbejde, der finder sted inden for fritidsun- dervisningen, om dette lovforslag kommer igennem. Det vender, for at sige det på den måde, den tunge ende nedad. Vi ved fra undersøgelser efter det sidste forslag, som blev gennemført af VKR-regeringen, at delta- gerantallet sank meget betydeligt. Der var nedgange på helt op til 35 pct. i visse om- råder af landet. Det går ikke alene ud over dem, som har dårligst råd til at få den un- dervisning, de har lyst til, men det kommer også til at betyde, at en lang række fag, som nogle af os lægger megen vægt på, både på det samfundsmæssige område og på det kul- turelle område, synker i baggrunden.

Ministeren har på et møde i UNESCO i Paris, ifølge referat i Aalborg Stiftstidende den 26. oktober i år, sagt nogle særdeles for- nuftige betragtninger, som jeg glædede mig over. Det blev sagt ved den lejlighed, at re- geringen havde den opfattelse af problemet livslang uddannelse, at der skulle tages hen- syn til voksenundervisningen i samtlige med- lemslande inden for UNESCO. Jeg finder, at der er en temmelig stor uoverensstemmelse mellem så fornuftige principielle betragtnin- ger og det lovforslag, der nu lægges på bor- det.

Jeg kunne også i den forbindelse have lyst